

Burgemeestersopleiding

Deontologie en integriteit

Marian Verbeek - VVSG

Thomas Van Langenhove - ABB

Een organisatie van

Inhoud

1. Situering
2. Twee cases
3. Deontologische regels
4. Integriteit
5. Instrumenten
6. Aandachtspunten

Deontologie en integriteit

Selectie uit regeerakkoord, beleidsnota, uitspraken minister in commissie

- Vertrouwen gaat gepaard met verantwoordelijkheid
- Integriteit en deontologie bij lokale besturen boven op de agenda
- Moderne overheid is integere overheid
- We nemen signalen uit forensische audits ernstig
- Structurele tekortkomingen moeten geremedieerd worden
- Ik vermijd en bestrijd elke vorm van belangenvermenging
- “Integriteit is het hoogste goed van een politicus. Eén verhaal over gesjoemel in een lokaal bestuur kan het engagement van duizenden mensen kapotmaken”.

Deontologie en integriteit

Audit ziet belangenvermenging bij burgemeester Heuvelland, die reageert: “Geen fraude, maar soms hebben we misschien wat procedures niet helemaal gevolgd”

Maatregelen om belangenvermenging bij gemeentes beter te voorkomen

Parket start onderzoek naar mogelijke belangenvermenging burgemeester

⊕ VASTGOED

Crevits wil snellere schorsing en meldingsplicht voor lokale immo-politici

Vlaanderen start ‘bijkomend forensisch onderzoek’ naar mogelijke belangenvermenging burgemeesters

Burgemeester van Staden Francesco Vanderjeugd moet voor rechter verschijnen voor belangenvermenging

N NIEUWS SPORT **REGIO** SLIMMER LEVEN BILLIE PODCASTS

Burgemeester wil aanblijven na veroordeling voor belangenvermenging, oppositiepartijen vragen zijn ontslag, maar wat doet coalitiepartner?

Deontologie en integriteit

België zakt 6 plaatsen op internationale corruptie-index

België is vorig jaar 6 plaatsen gezakt op de corruptie-index van de ngo Transparency International. Met een score van 69 op 100 prijkt ons land op de 22e plaats. Denemarken, Finland en Singapore worden bestempeld als de minst corrupte landen ter wereld.

Burger heeft meeste vertrouwen in lokale overheid

In het voorjaar van 2024 gaf 30% van de inwoners van het Vlaamse Gewest van 18 jaar en ouder aan veel of heel veel vertrouwen te hebben in de lokale overheid. Het vertrouwen in de andere bestuursniveaus ligt lager. Bij de provinciale overheid ging het om 20%, bij de Vlaamse overheid ging het om 19%, bij de Europese overheid ging het om 18% en bij de federale overheid om 15%.

Kennismaking

Reflectie

Deontologie en integriteit

Twée cases

- De ijspiste
- Het orkest

Voorbeeld de ijspiste

- Na wekenlange politieke discussie viel de beslissing om dit jaar terug een “echte” ijspiste te openen, met een optie om dat voor de komende 3 jaar te verlengen
- De uitbater is zeer tevreden en nodigt de leden van het college, met partner, uit voor een openingsrondje op de schaatsbaan, gevolgd door een diner in een mooi restaurant, privé voor genodigden

Wat doe je?

Voorbeeld het orkest

- Het stadsorkest heeft nieuw lokaal, bekostigd door gemeente
- Iedereen is zeer tevreden. Dit stadsorkest is een echt uithangbord voor de gemeente.
- Je wordt uitgenodigd voor de eerste uitvoering in de nieuwe zaal: gratis voor het ganse college en hun partners

Wat doe je?

Deontologie en integriteit: wat doe je?

De ijspiste

De uitbater, tevreden dat de ijspiste terug komt na politieke discussie, nodigt de leden van het college, met partner, uit voor een openingsrondje op de schaatsbaan, gevolgd door een diner in een mooi restaurant

Het orkest

Het stadsorkest blij met de nieuwe zaal betaald door de gemeente, nodigt de leden van het college uit voor de eerste uitvoering in de nieuwe zaal: gratis voor het ganse college en hun partners

Deontologie en integriteit

Een greep uit mogelijke vragen

Aan wie wordt dit aangeboden: gratis voor 1 of enkele schepenen, gratis voor hele bestuur, gratis voor hele bevolking?

Waarom wordt MIJ dit aangeboden? Bedanking voor steun? Representatie? Traditie? Lokale verankering? OF: beïnvloeding voor toekomstige beslissingen?

Op welke manier wordt mij dit aangeboden: mail aan AD, of kaartjes uit binnenzak op receptie?

Is hierrond iets bepaald in onze deontologische code?

Wat doen de andere leden van het college?

Deontologie en integriteit

Een greep uit mogelijke vragen

Lokale verenigingen verwachten wel morele steun van bestuur – gaan we allemaal, of vaardigen we enkele schepen af?

Waarom zou ik er op ingaan, waarom zouden we er als college, of als bestuur op ingaan, of waarom zouden we niet 1 iemand afvaardigen?

Hoe staan wij als college tegenover voordelen voor partners en gezinsleden?

Voel ik mij comfortabel om vrijuit te praten over dit voordeel dat mij werd aangeboden (als je liever aan niemand zegt dat je dit voordeel kreeg, als je er niet mee naar buiten komt: is het wellicht niet koosjer.

Wil je met dit verhaal in de krant komen?

Deontologie en integriteit

- Het volgen van de regels, codes en afspraken, valt onder de noemer **deontologie**.
- **Integriteit** gaat ruimer dan de regels. Het gaat over gedrag, over het goede doen, over onkreukbaarheid, het morele kompas.

Deontologie

Wat zijn de regels?

- Europees verdrag voor de rechten van de mens
- De Algemene Verordening Gegevensbescherming (Verordening EU 2016/679)
- Grondwet
- Federale antidiscriminatiewet van 10 mei 2007
- Het strafwetboek van 8 juni 1867
 - Artikel 245: belangenvermenging
 - Artikel 458: beroepsgeheim
- Het burgerlijk wetboek van 21 maart 1804
 - Artikel 1596: belangenneming bij openbare verkopen

Deontologie

- De wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten
 - Artikel 6: belangenvermenging
- De wet van 17 juni 2013 betreffende de motivering, de informatie en de rechtsmiddelen inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten
 - Artikel 10: vertrouwelijke informatie
- Het Bestuursdecreet
- Besluit van de Vlaamse Regering van 6 juli 2018 houdende het statuut van de lokale mandataris
 - Artikel 35 ivm gemaakte kosten

Deontologie

- Het decreet over het lokaal bestuur (DLB)
 - Artikel 10: onverenigbaarheden
 - **Artikel 27, §1: deelname aan bespreking en stemming**
 - **Artikel 27, §3: verbod op rechtstreeks of onrechtstreeks sluiten van overeenkomst met de gemeente**
 - Artikel 28: openbare of besloten zitting
 - Artikel 29: geheimhoudingsplicht (met verwijzing naar 458 Strafwetboek)
 - Artikel 38: opstellen huishoudelijk reglement
 - Artikel 39: deontologische code en –commissie voor GR
 - Artikel 55: deontologische code voor college van burgemeester en schepenen
- Lokaal: de deontologische code, het HHR, de afsprakennota

Integriteit

Integriteit: gaat verder dan de regels

- Gedrag
- Trouw blijven aan principes
- Het goede doen als je weet dat er niemand kijkt
- Wat met toekomstige dilemma's?
- Wat met zaken die niet in de wet of deontologische code zijn opgenomen?
- Zorg voor een kader, redelijke voorspelbaarheid dat ze ook voor nieuwe zaken weten wat ze moeten doen/ een goede kans hebben om het goede te doen
- Dit beknot je niet, dit beschermt je
- Leg de lat hoog. Wees onkreukbaar en niet chanteerbaar
- Kom niet in de positie dat van jou een wederdienst verwacht wordt

Integriteit

- Cultuur van deontologisch en integer werken is een proces.
- Zorg voor gedragenheid, maak de keuzes samen
 - Houden we spreekuur of niet? En als we dat doen: wat zijn dan de afspraken? Maak geen beloften die je bestuur niet kan waarmaken, doe niet alsof het je eigen verdienste is, ...
- Heb het er over, met een aantal mensen. Is er een forum om zaken af te toetsen met college, met integriteitscoördinator, met AD, met ...?
- Alles wat je niet regelt, laat je over aan het oordeelsvermogen van wie er voor staat.
- Wat zijn de handvaten om die zaken aan te pakken die niet expliciet beschreven zijn: hebben mensen daar voldoende tools om dit aan te pakken?

Integriteit

- Als burgemeester en uitvoerend mandataris loop je in de kijker
- De burgemeester zet de toon, en maakt mee de cultuur.
De burgemeester zit niet enkel in de cockpit, hij/zij is het uithangbord voor het bestuur, het personeel, de gemeente
- Cultuur van deontologisch en integer werken is een proces.
- Zorg voor gedragenheid, maak de keuzes samen
- Hoe ga je nieuwe zaken aanpakken?
- Hoe ga je jouw bevoegdheden uitoefenen – artikel 135NGW, probleem overlast hond: hoe opnemen?
 - “Voor iedereen gelijk” gaat niet

Instrumenten

Preventie

- Heldere kennis van regelgeving bij mandatarissen / MAT
- Respect voor principes van deugdelijk bestuur
- Gedragen deontologische code die voldoende bekend is
- Heldere afsprakennota politiek-administratie
- Huishoudelijk reglement
- Preventieve initiatieven van deontologische commissie
- Zorg voor inbedding in uw organisatiebeheersingssysteem

Instrumenten

Preventie

- Modelcode VVSG: goed startpunt
- MAAR zorg voor maatwerk, eigen toevoegingen, ...
- Maak het concreet : vul aan met echte praktijkvoorbeelden
- Breng de risico's in kaart. Zorg voor een lijst met nevenactiviteiten, verwevenheden en risico's : zie dit niet als een beperking maar een bescherming: een aantal mensen gaan je helpen dit mee in de gaten te houden

Instrumenten

Detectie en Reactie

- Welke meldkanalen? Hoe werken die?
- Rol Algemeen Directeur
- Rol deontologische commissie
- Tip: spreek procedures af: organiseer je besluitvormingsprocessen
- Kijk even over het muurtje bij uw lokale integriteitscoördinator (ICO)
- Hoe sanctioneren? Wat met tucht?

Aandachtspunten

- Wees alert voor mogelijke beïnvloeding
- Weet dat collegeleden meer in het vizier lopen
- Wees streng op jezelf, geef het voorbeeld
- Realiseer u dat je met overheidsmiddelen bezig bent
- Burgers hebben geen keuze – zij moeten het met jou doen, ook diegene die niet voor jou stemden, die het niet met je eens zijn, die a- of antipolitiek zijn

Concrete tips

- Schakel je deontologische commissie in, ook, en vooral, preventief
- Breng de risico's in kaart. Zorg voor een lijst met nevenactiviteiten, verwevenheden en risico's
- Spreek procedures af: organiseer de besluitvormingsprocessen, zorg voor inbedding in het organisatiebeheersingssysteem
- Weet wat je afgesproken hebt. Pak je code ter hand: begrijp je alles wat daar in staat? Kan je dat op 5 minuten aan iemand uitleggen?
- Zorg voor een goede cultuur waarbij het voorspelbaar is wat iemand zal doen in een nieuwe situatie

Mentimeter

Over welk aspect van
jouw statuut als
burgemeester wil
je zeker meer uitleg in
de volgende sessie?

menti.com

code: 6871 7933

Veel succes!